

VSTOP V ŠOLO

Veselje in zakaj tako kmalu razočaranje

Objavljeno: 29.08.2016 19:00 v Dnevniku

Avtor: Zdenka Zalokar Divjak

Večinoma se vsi otroci veselijo prvega vstopa v šolo.

Starši intenzivno vodijo na telovadbo, plavanje že dojenčke, kar je v veliko škodo njihovem motoričnemu razvoju, seveda v prepričanju, da ga pospešujejo. Pospešujejo ga dejansko, toda z vidika celostnega razvoja otrok to ni zdravo. Postanejo hiperaktivni, zahtevni, nepotrpežljivi; hočejo animatorje, sicer so kljubovalni, zamerljivi, jokavi, kasneje pa tudi agresivni.

To je tudi najbolj normalen odziv, saj želijo slediti starejšim bratcem in sestricam in svoji razvojni poti v odraslost. Vsak prehod iz enega razvojnega obdobja v naslednje pomeni prelomnico tudi v navadah, interesih in aktivnostih otroka pa tudi celotne družine. Danes zelo veliko pozornosti posvečamo tako imenovani pripravi otroka na šolo. Starši pa tudi šola menijo, da ga morajo opremiti s čim več informacijami, kako bo v šoli, kaj vse bo počel, da tam ne bo več igrač in igre, ampak predvsem učenje pisanja, računanja itd. Nekateri pod to pripravo razumejo, da je treba otroka že prej naučiti pisanja, branja, računanja, ker večina to ob vstopu v šolo »že obvlada«. Moje stališče pa je, da moramo instituciji, torej šoli, enostavno zaupati, da bo »znala« otroka sprejeti in ga vpeljati v šolsko delo in šolsko vzdušje.

Starši, stopite ob stran

Že staršem v vrtcu svetujem, naj bodo čim manj prisotni pri uvajanju otroka, saj je razpet med njimi, svojimi novimi prijateljčki, vzgojiteljico, igračami, dokler so v igralnici. Starši jih vključujejo tako, da jim govorijo, naj se gredo igrati, otroci pa v krču opazujejo, ali je starš še tam. V šoli je pri čustveno in socialno manj zrelih otrocih tudi tako, da jih starši še vodijo v razred, jih obuvajo,

slačijo, tako da je mnogo šol že uvedlo »cone zaupanja«, do koder lahko pridejo starši.

Vendar če malo logično pogledamo na to pripravo, je jasno, da je celotno predšolsko obdobje – priprava na šolo. Ko otrok telesno, intelektualno, čustveno, socialno dozori, pravimo, da je zrel za šolo. Žal si to zrelost predstavlja vsak po svoje, v preteklosti tudi naši ustvarjalci z zakonom o všolanju šestletnih otrok ali še manj, ker jih je dosti rojenih oktobra, novembra in decembra.

Pasti prezgodnjega všolanja

Spomnim se, kako so v začetku prikazovali in zagovarjali prezgodnje všolanje predvsem s primerjavo z drugimi evropskimi državami (toda ne s Finsko, ki ima že vrsto let dokazan najboljši šolski sistem na svetu, všolajo pa sedem let stare otroke) in tem, da bosta v šoli prisotni učiteljica in vzgojiteljica, ki bosta skupaj poskrbeli, da bo prvi razred temeljil na igri, veliko gibanja, brez domačih nalog, predvsem pa dobri socializaciji otroka in krepitvi njegove samopodobe. Za primer vzemimo samo otrokovo telesno zrelost, se pravi grobo- in finomotoriko. Na fakulteti za šport so predstavili rezultate raziskav razlik v telesni zmogljivosti in gibljivosti otrok v nekajletnem generacijskem obdobju, ki bi morale zaskrbeti vse institucije in tudi starše. Otroci telesno nazadujejo in ker je motorični razvoj tesno povezan z umskim, to pomeni, da tudi umsko. Pravzaprav je nastal zanimiv paradoks. Starši intenzivno vodijo na telovadbo, plavanje že dojenčke, kar je v veliko škodo njihovem motoričnemu razvoju, seveda v prepričanju, da ga pospešujejo. Pospešujejo ga dejansko, toda z vidika celostnega razvoja otrok to ni zdravo. Postanejo hiperaktivni, zahtevni, nepotrpežljivi; hočejo animatorje, sicer so kljubovalni, zamerljivi, jokavi, kasneje pa tudi agresivni. Torej, do enega leta starosti je treba slediti individualnemu razvojnemu tempu, z zelo malo zunanjih spodbud. Potem pa se počasi stopnjuje zahtevnost v telesnem razvoju s hojo, tekanjem, plazenjem in prav tako finomotoriko. Vsako leto opazujem (na taborih v juniju, otroci gredo septembra v šolo), koliko jih zmore samih zrezati meso, skoraj nihče si ne zna zavezati vezalk, veliko niti zapeti zadrge na vetrovki. O skrbi za samega sebe, ki je osnova otrokove socializacije, torej da se samostojno obleče in obuje (na prvo besedo), gre na stranišče, pospravi za sabo, pripravi obleko itd., bi se morali pogovarjati s starši, in ne o tem, da ga učijo pisati.

Gibanje in pletenje

Prvi razred bi moral torej imeti vsak dan vsaj dve uri hoje, telovadbe, ampak v veliko šolah celo v podaljšanem bivanju ne gredo vsak dan ven. Za pisanje pa je treba najprej natrenirati prstke, celo roko, za kar so odlične vse vrste ročnih dejavnosti, od rezanja, šivanja, tkanja, pletenja, sestavljanja, žaganja, mletja. Otroci so veliki ustvarjalci in ker že prek trideset let vodim otroke v naravo in tam ustvarjajo iz nič, kar pomeni, kar pač v naravi najdejo, me vedno znova navdušuje njihova domišljija, kaj vse bi še lahko naredili, toda velikokrat se končni izdelek ne posreči, ker niso dovolj spretni, vztrajni. Otrok je tudi ritmično bitje, torej veliko plesa in petja, recitiranja bi še kako dobro razvijalo verbalne sposobnosti, koordinacijo itd. Žal se že v vrtcu dogaja, da se v vsem letu ne naučijo niti ene nove pesmice, izštevanka.

Prvo razočaranje

Zakaj šola kmalu postane razočaranje tako za otroke kot za starše? Tisti otroci, ki imajo čustveno varno okolje in starše, ki znajo videti svojega otroka v njegovem razvoju in svojih pričakovanjih, ne bodo imeli težav niti z zgodnjim všolanjem. Toda pri nas imamo samo v besedah prepričanje, da šola zagotavlja vsem otrokom enake možnosti. To seveda ne drži. Veliko je tudi staršev, ki so preprosto primorani presedeti pri otroku vse popoldneve, ker želijo, da je uspešen, čeprav mogoče niti še ni pripravljen na to obdobje. Tudi šola jih bo tako opremila že na uvodnih srečanjih z noto, »morate brati skupaj z otrokom, morate se ukvarjati z otrokom, morate slediti, kaj ima v beležki«. Potem pa je še skupina staršev, ki ne zmore, ne zna iz kateregakoli razloga »delati« z otrokom. In ta dobi dodatno učno pomoč. Torej ni v enakovrednem položaju z vrstniki. Šolski uspeh pa bi moral biti izključno rezultat otrokovih sposobnosti. Zopet paradoks našega šolskega sistema, izrazito preveč odličnih učencev in izrazito preveč otrok z dodatno učno pomočjo. Pri tistih, ki resnično potrebujejo dodatno učno pomoč, pa je najprej potrebna dobra diagnostika,

strokoven tim, ki pripravi starše na dejansko stanje otroka, ker žal učitelji prevečkrat menijo, da je samo len, in še dodatno pritiskajo na starše, naj »več« delajo z njim.

Čustveni invalidi

Integracija, kot je zastavljena v našem šolskem sistemu, je v veliko škodo tem otrokom, saj postanejo čustveni invalidi z nizko samopodobo in vedenjskimi težavami, škodo pa se dela tudi učiteljem, ki se izčrpavajo pri delu z njimi, saj so jim uspešno naložili, da so oni odgovorni za njihov šolski uspeh.

In kaj lahko naredimo, da teh razočaranj ne bo? Vsak starš mora ozavestiti misel, da je res vsak otrok enkratna osebnost, in slediti njegovemu razvoju, njegovim potencialom in ne nasedati vsem komercialnim ponudbam od igrač pa do obšolskih dejavnosti. Šola pa bi morala biti avtonomna v tem, da ovrednoti tiste programe, ki so se v preteklosti pokazali kot dobri, da ne hlepi po čim več predmetih, izbirah, ker kvantiteta še nikoli ni pomenila tudi kvalitete, in da je za otroke pomemben učitelj, ki je vzor in avtoriteta.

*Red. prof. dr. Zdenka Zalokar Divjak, uni. dipl. psih. spec. logoterapije